

УДК 378.4:61]-057.87(4/9-87):005.642.4

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОГО МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ: СВІТОВА ПРАКТИКА ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

Василь Гуменюк

*Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького,
вул. Пекарська, 50, Львів, Україна, 79010*

Проаналізовано особливості визначення якості освіти студентів, у тім числі іноземних, у медичних університетах розвинених країн та встановлення рейтингу університетів на підставі ліцензійних інтегрованих іспитів “Крок”; досвід впровадження Ліцензійного інтегрованого іспиту “Крок” для всіх спеціальностей та освітніх рівнів в Україні. Виявлено: особливості складання тестування іноземними студентами; що останнім етапом діагностики якості медичної освіти є проведення міжнародного порівняльного дослідження з використанням екзаменаційного тесту з клінічних дисциплін IFOM (“Міжнародні основи медицини”), який розробляє Національна рада медичних екзаменаторів США. Вивчено із залученням міжнародних експертів особливостей проведення оцінювання стану медичної освіти в Україні порівняно з міжнародними стандартами.

Ключові слова: медична освіта, іноземні студенти, ліцензійний інтегрований іспит; якість медичної освіти; “Крок”.

Освітня і наукова діяльність сучасного університету – це активність, спрямована на потреби і вимоги світового ринку праці. Умови, які постали перед вищою освітою України, орієнтують навчальний заклад на діяльність, що не може бути спрямованою регіонально, зумовлюють побудову перспектив розвитку з урахуванням міжнародних освітніх стандартів, вихід з освітніми послугами на рівень транснаціональної освіти. Це активізує завдання з уточнення перспектив України у підготовці іноземних студентів, активізує її участь у програмах міжнародної мобільності студентів.

Сьогодні в Україні медичну освіту здобуває більше, ніж кожен третій іноземний студент. Медичні університети мають тривалий досвід надання таких освітніх послуг, змістово-процесуальні аспекти вищої медичної освіти розвиваються в руслі світових тенденцій її розвитку, враховують значну частину відповідних загальноєвропейських стандартів професійної освіти і медичної допомоги. Ключова відмінність системи ліцензійних інтегрованих іспитів “Крок” від державних іспитів полягає в тому, що їхній зміст ґрунтується не лише відповідно до змісту чинних навчальних планів та

програм, розроблених Міністерством охорони здоров'я України (далі – МОЗ), але й використовують європейські та американські протоколи лікування.

Важливою складовою процесу здобуття вищої медичної освіти в більшості країн є процедура зовнішньої незалежної системи оцінювання рівня знань, яку проводять періодично, після проходження студентами певного етапу навчання – Ліцензійний інтегрований іспит, який (для медичних факультетів) складають із “Кроку 1”, що вимірює показники якості засвоєння студентом базової вищої медичної освіти, “Кроку 2” – повної медичної освіти, та “Кроку 3”, що відбувається на етапі післядипломної медичної освіти. Проходження системи зовнішнього оцінювання є обов'язковим для продовження навчання, отримання сертифіката “спеціаліста”, у тім числі й для іноземних студентів, які навчаються в Україні.

Історико-педагогічні аспекти підготовки іноземних студентів в Україні за період з 1946–2000 рр. досліджувала Л. Рибаченко, її особливості на початок ХХІ ст. – Л. Черток. Дослідники проаналізували викладання суспільних дисциплін для майбутніх лікарів (І. Мельничук, Л. Романишина, О. Яцишина); соціально-педагогічні умови адаптації в медичних навчальних закладах (Д. Порох), соціалізацію студентів у ВНЗ як педагогічну проблему (О. Білик), педагогічний супровід студентів з країн СНД (Н. Шемигон). Економічні аспекти розвитку в Україні ринку освітніх послуг для іноземних громадян розглянув Д. Плинокос. Особливості реформування вищої медичної освіти досліджено в працях І. Булах, О. Волосовця, Ю. Вороненка, Б. Зіменковського, Б. Криштопи, В. Мороза, Я. Цехмістера.

Зарубіжні дослідники, яких цікавить питання зовнішнього моніторингу якості освіти студентів медичних факультетів та коледжів університетів акцентують свою увагу на особливостях системи ліцензійного інтегрованого іспиту (Antepohl W. Bingmann D.) [10; 12]; правомірності, доцільності й обґрунтованості використання результатів тестів “Крок 1” та “Крок 2” для оцінки кандидата на здобуття спеціалізації, чи претендента на ординатуру William C. [16]; використання результатів тестів як показника ефективності освітнього процесу в медичному університеті (Robert L. Blake, C. Michael, Shari L. Riley) засвідчують, як складають Ліцензійний іспит іноземні студенти [13].

Метою статі є вияв й аналіз особливостей процесу визначення якості освіти студентів, у тім числі іноземних, у медичних університетах розвинених країн та порівняння світової практики з українським досвідом організації аналогічних процесів.

Експорт освітніх послуг України в частині вищої медичної освіти ґрунтується на таких аспектах: напрацьованому роками досвіді діяльності підготовчих факультетів та факультетів для іноземних студентів;

законодавстві, узгодженому з Європейським освітнім простором; врахуванні зростання рівня вимог до фахівців медичного профілю, загальних тенденцій розвитку медичної освіти, зумовлених вимогами сучасної медицини, розвитком медичних технологій та служб охорони здоров'я. Окрім спрямованості на здобуття медичної освіти для іноземного студента мають значення: мотиви вибору ним країни та ВНЗ, структура освіти на її рівнях, додипломному і післядипломному (спеціалізації); мова навчання, безпека середовища перебування, вартість освіти і проживання, особливості міграційної політики у країні, яка приймає студента.

Важливим мотивом вибору іноземцем країни навчання є якість медичної освіти – її визначають і засвідчують складені студентом іспити. Механізм зовнішнього оцінювання якості знань студента-медика, а, відповідно, і рівня ВМНЗ успішно застосовують у всіх розвинених країнах, а також тих, що орієнтовані зайняти місце на світовому ринку праці і виробництва.

Цикли тестової перевірки фундаментальних, професійних, професійно-практичних знань студентів-медиків проводять за методикою зовнішнього моніторингу якості засобами незалежних агенцій. Успішне проходження тестування і його показник (оцінка у балах), по-перше, є обов'язковим для продовження студентом навчання на наступному рівні медичної освіти, по-друге, необхідним для отримання ліцензій на території країни, або її адміністративної одиниці [10; 11; 12; 14].

Серед незалежних агенцій, які проводять моніторинг, є загальнодержавні та регіональні центри. Наприклад, у США це – NBME (National Board Medical Examiners – Національна рада медичних екзаменаторів); у Канаді – MCC (Medical Council Canada – Медична Рада Канади); Англії – Royal Colleges of Physicians – Королівські коледжі лікарів; Німеччині – Landes prüfungsamt – Екзаменаційна рада. Перевірку розмежовано на послідовні етапи, які проходить кожен напрям медичної підготовки. У США моніторинг майбутні лікарі проходять тричі, це так звані Кроки (Step 1, Step 2, Step 3). У Канаді майбутні фахівці здають тестування два рази; у Великобританії – три; у Німеччині таких випробувань найбільше, для лікарів усього шість; у Франції та Японії – лише по одному разу.

Сама система і зміст тестів для “Кроків” є нетиповими для традиційної перевірки знань у вищій школі. Кожне завдання тесту “Крок” має ситуаційний характер, стосується конкретної проблеми визначення суті явища, локалізації причин, встановлення діагнозу, конкретизації дій, лікарського призначення. У такий спосіб перевіряють як теоретичні, так і практичні знання, які є обов'язковими для подальшого проходження навчання або початку діяльності лікаря.

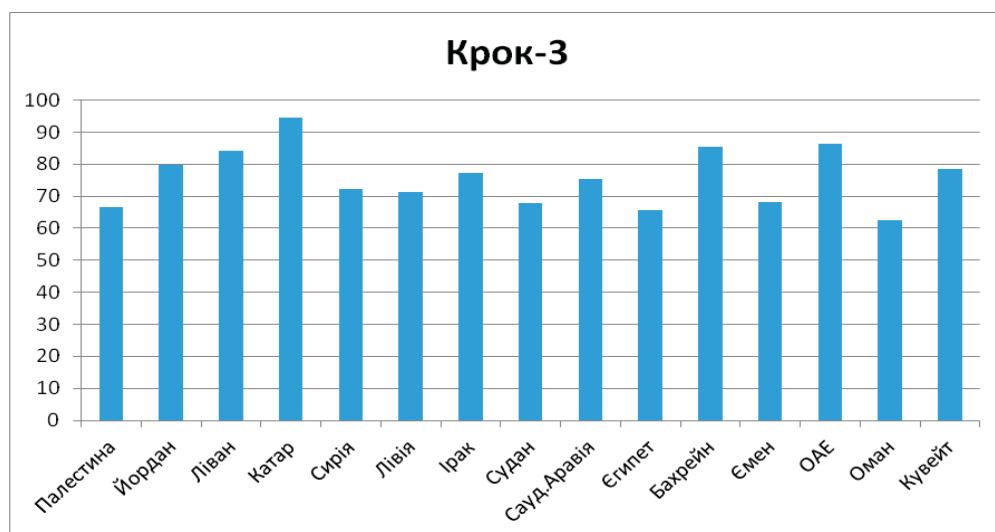
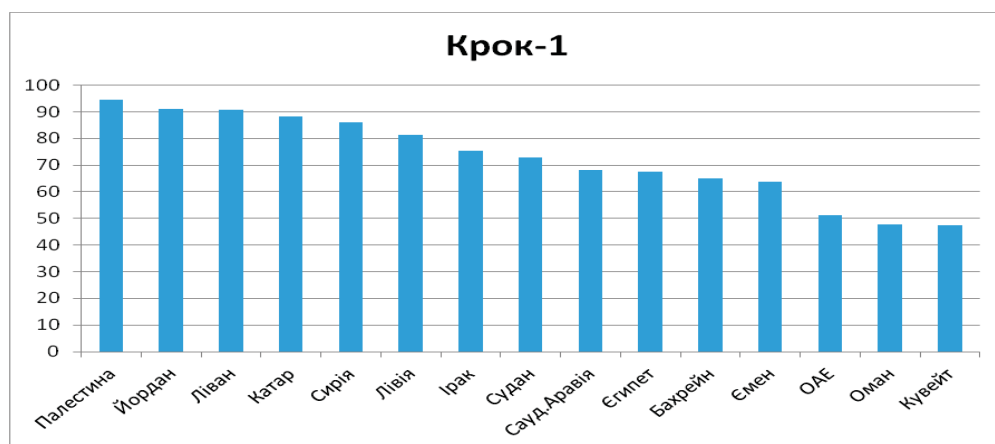
Систему Ліцензійного медичного іспиту використовують як один із способів отримання показників якості медичної освіти загалом, а в конкретному закладі, зокрема. Так, Robert L. Blake, C. Michael, Shari L. Riley оцінювали як позитивну зміну навчальних планів медичного факультету в університеті Міссурі (Колумбія), порівнявши результати складання тестів студентами. Порівняння показників виявило, що середні показники вищі у тих студентів, які навчалися за новим проблемно-орієнтованим навчальним планом (складали тестування у 1997 р., 1998 р., 1999 р., 2000 р.), ніж у їх попередників (проходили тестування у 1995 р., 1996 р.), які навчалися за традиційним навчальним планом. Автори також порівняли показники із даними середніми по країні та використали середні значення аналогічних тестів у Канаді [13].

Щодо іноземців, які здобувають різні рівні освіти – вищу медичну додипломну та післядипломну, або претендують на отримання ліцензії на медичну практику, то є декілька варіантів, на якому саме етапі відбувається оцінювання якості їхньої підготовки, але Ліцензійний інтегрований іспит для них обов'язковий, незалежно від документів про освіту. Є країни, які дозволяють іноземним студентам, що навчалися за її межами, здавати лише “Крок 1”, а подальші спеціалізації проходити у медичних закладах країни. Зокрема, наприклад, Великобританія практикує окрему систему іспитів для іноземних фахівців медичного профілю, які лише надають право на отримання первинної медичної кваліфікації. У Австралії ж складання Кроку дає право на обмежену ліцензію на період післядипломного навчання для отримання реєстрації і права на практику. Єдині іспити для вітчизняних й іноземних претендентів на продовження навчання чи отримання кваліфікації використовують Канада, США, Польща, Україна.

Теоретична складність медичної освіти і високі вимоги до практичної підготовки лікаря зумовлюють наслідок – у будь-якій країні, яка має систему “Крок”, є великий відсоток таких вітчизняних студентів та іноземних претендентів, які не склали іспити.

Розглянемо результати, отримані під час складання Ліцензійного інтегрованого іспиту іноземними студентами у США (дані національної агенції NBME). Із *Діаграми 1* бачимо, як склали “Крок 1” студенти, вихідці із Об'єднаних Арабських Еміратів – 51%, Оману – 48 %; Кувейту – 47%. Тобто більше ніж 50% студентів цих країн за результатами складання “Кроку 1” не можуть навчатися на наступному освітньому рівні. Розглянемо результати “Кроку 3”, які є завершальними з Ліцензійного іспиту, дають підставу претендувати на ординатуру або на власну практику. *Діаграма 2* ілюструє, що його не склали понад 30% студентів, які завершили повний цикл навчання в медичному університеті. Зокрема, право претендувати на лікарську практику у США отримали 67% випускників медичних університетів –

вихідців з Палестини, 68% – Судану, 66% – Єгипту, 68% – Ємену, 63% – Оману.

Діаграми 1–2. Результатів ліцензійних іспитів (США) [15].

Реорганізація системи вищої медичної освіти України та узгодження її з європейськими і світовими стандартами розпочалася одразу із здобуттям незалежності. З 2004 р. як експеримент почалося впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III–IV рівня акредитації, із січня 2005 р. у Національному

медичному університеті ім. О. О. Богомольця, з вересня – у всіх вищих медичних навчальних закладах. З 2005 р. вона була впроваджена лише на медичних факультетах, а на стоматологічному і фармацевтичному – у 2009–2010 н. р. Відповідно, робочі групи ВМНЗ розробили типові навчальні плани та програми, кафедри – робочі навчальні програми та навчально-методичне забезпечення дисциплін.

Особливістю реформи системи оцінювання у вищих медичних навчальних закладах України було запровадження 200-бальної шкали, яка розподілялася у співвідношенні 120 балів – поточна успішність, у тім числі самостійна робота, індивідуальні завдання, та 80 балів – підсумковий модульний контроль, остаточна оцінка – середнє арифметичне модульних контролів. Форми контролю з дисципліни (підсумковий модульний контроль, заліки, диференційовані заліки й екзамени) визначаються рішенням Вченої ради ВНЗ, МОЗ України. Рекомендовано, що форма підсумкового контролю у вигляді екзамену доцільна для навчальних дисциплін, які є складовою інтегрованих тестових іспитів “Крок 1”, “Крок 2” та атестації [4; 5; 8; 9].

Система зовнішнього незалежного моніторингу якості знань студентів, майбутніх медиків, започаткована як експеримент у 1997–1998 рр. Її забезпечує Центр тестування при МОЗ України. У 1998 р. Наказом МОЗ України було розроблено і впроваджено систему обов'язкових ліцензійних інтегрованих іспитів фахівців з вищою освітою напрямів “Медицина” і “Фармація” [7], з 2000 р. – “Стоматологія”, у 2004 р. – для лікарів-інтернів, у 2007 р. – інтернів-стоматологів. Порядок проведення ліцензійних інтегрованих іспитів складений з урахуванням досвіду діяльності Національної Ради медичних екзаменаторів (NBME, США), Медичної асоціації Великобританії (GMC UK), Центру тестування США (ETC GRE-test), Асоціації медичних коледжів США (MCAT), Центру тестування Великобританії (OET Centre). Зовнішнє діагностування якості додипломної освіти – це стандартизований ліцензійний інтегрований іспит, який передбачає два тестових екзамени, які проводить Центр тестування при МОЗ України відповідного напрямку в умовах відеоспостереження. Екзамен “Крок 1” вимірює показники якості фахової компоненти базової вищої освіти. За результатами комп'ютеризованої перевірки робіт видають сертифікат. Студентам, які не склали іспит, надають право його двічі перескладати, а тих, які не отримали сертифіката, відраховуються з ВНЗ. Тестовий екзамен “Крок 2” є складовою частиною державної атестації випускників ВМНЗ і вимірює показники якості фахової компоненти повної вищої освіти. Відмінності його проведення у тому, що: під час іспиту може бути присутній Голова державної екзаменаційної комісії; студента, який не склав “Крок 2”, допускають до наступної частини державної атестації, але він не отримує диплома про освіту. Право на повторне перескладання “Кроку 2” надають

через 1 рік. Друга частина державної атестації випускників ВМНЗ – практично-орієнтований державний іспит. Форму його проведення визначає ВНЗ – комплексний іспит або 2–4 окремих іспити. Зміст практично-орієнтованого іспиту відповідно до Галузевого стандарту полягає в перевірці професійних вмінь і навиків. Його проводять безпосередньо біля пацієнтів в умовах лікувально-профілактичного закладу. У попередні роки іспит за участю стандартизованих пацієнтів для іноземних студентів не проводили. Студентам, громадянам іноземних держав, на тестування надається додатковий час (40 хвилин) [6].

Аналіз даних МОЗ України та Центру тестування МОЗ України показує, що ліцензійний іспит “Крок 2” щороку у середньому не можуть скласти орієнтовно 8–10% іноземних студентів і 3% вітчизняних. Зокрема, в 2013 р. кількість таких іноземних студентів становила 229 (8,3%), а в 2015 р. – 243 (9,0%). Однак щодо окремих спеціальностей і країн показники можуть бути суттєво нижчими. Зокрема, в листі міністра МОЗ України ректорам ВМНЗ зазначено, що оскільки “Крок 2” (Стоматологія) не склало 88 (47,8%) зі 184 студентів, громадян Республіки Ірак, а “Крок 2” (Загальна лікарська підготовка) – 20 (11,2%) зі 179 студентів (Ірак), то потрібно звернути увагу на якість підготовки та розробити план заходів для її поліпшення [2]. Проблема перескладання ліцензійних іспитів іноземцями потребувала узгодження питань міграційного та організаційно-педагогічного характеру. За ініціативи іноземних посольств в Україні, спільними діями МОЗ, Міністерства закордонних справ, МОН, ректорів ВМНЗ для студентів країн Близького Сходу, зокрема Іраку, Палестини, Сирії, створено можливість проходження з 01.09.2015 р. поглибленої підготовки за відповідними необхідними профілями або дисциплінами, зокрема на підготовчих відділеннях, у тім числі за індивідуальним графіком, до складання ліцензійного інтегрованого іспиту “Крок 2” у 2015–2016 н.р. [1]. Для студентів, громадян України, таку можливість законодавство не передбачає.

У грудні 2016 р. Міністерство охорони здоров'я розіслало у вищі навчальні медичні заклади лист (№ 20/34442 від 29.12.2016) щодо особливостей оцінювання стану медичної освіти у 2017 р. До ліцензійного іспиту “Крок 3. Загальна лікарська підготовка” буде включено субтест з надання допомоги у разі невідкладних станів, який охоплюють тестові завдання іспиту USMLE (United States Medical Licensing Examination – “Екзамен з Отримання Медичної Ліцензії Сполучених Штатів Америки”). Для цього зі структури змісту ліцензійного іспиту “Крок 3. Загальна лікарська підготовка” відібрано змістові розділи, за якими надання невідкладної медичної допомоги в Україні та світі відбувається за подібними протоколами.

У січні 2017 р. Міністерство надіслало керівникам ВНЗ лист “Роз’яснення стосовно особливостей проведення оцінювання стану медичної освіти в Україні у порівнянні з міжнародними стандартами” (від 24.01.2017 р., № 01.6/10/1594), де зазначено, що екзаменаційний тест “Кроку 3” міститиме стандартну кількість – 200 завдань, але з цього року у ньому буде дві частини – основний тест (не менше ніж 150 завдань) та субтест (не більше ніж 50 завдань). “Зміст екзаменаційного тесту та субтесту відповідатиме затвердженій структурі змісту ліцензійного іспиту “Крок 3. Загальна лікарська підготовка”. “Результатом складання ліцензійного іспиту “Крок 3. Загальна лікарська підготовка” для лікаря-інтерна вважатиметься результат складання лише основного тесту [3, с. 2].

Щодо “Кроку 2”, то паралельно з ним для оцінювання якості повної медичної освіти у травні 2017 р. заплановано проведення міжнародного порівняльного дослідження з використанням екзаменаційного тесту з клінічних дисциплін IFOM (International Foundations of Medicine – “Міжнародні основи медицини”). Тест IFOM розробляє одна з найавторитетніших атестаційних рад світу – Національна рада медичних екзаменаторів США (NBME – National Board of Medical Examiners), і ґрунтується на запитаннях USMLE. В Україні тест IFOM адмініструється NBME спільно з Центром тестування при МОЗ України. За змістом тестові завдання IFOM охоплюють питання внутрішньої медицини, хірургії, педіатрії, психіатрії, акушерства та гінекології, які повинні знати студенти будь-якої країни світу, які навчаються на останньому курсі медичного навчального закладу. Структуру та зміст тесту IFOM розробила міжнародна експертна комісія, вона є єдиною для усіх країн, які беруть участь у тестуванні IFOM [3, с. 3]. Студенти можуть вибирати мову тестування, яке буде відбуватися українською у паперовій формі або англійською у Центрі тестування.

Отже, аналіз особливостей визначення якості освіти студентів, у тім числі іноземних, у медичних університетах розвинених країн показав, що для оцінювання студентів-медиків та лікарів-інтернів та встановлення рейтингу університетів однаково використовують результати ліцензійних інтегрованих іспитів “Крок”. Реалізуючи завдання з інтеграції української вищої освіти у європейський та світовий освітній простір МОЗ України використовує Ліцензійний інтегрований іспит “Крок” для всіх спеціальностей та освітніх рівнів. Останній етап діагностики якості медичної освіти – це проведення міжнародного порівняльного дослідження з використанням екзаменаційного тесту з клінічних дисциплін IFOM (“Міжнародні основи медицини”), який розробляє Національна рада медичних екзаменаторів США, та вивчення із залученням міжнародних експертів особливостей проведення оцінювання стану медичної освіти в Україні порівняно з міжнародними стандартами.

1. Лист МОЗ України ректорам вищих медичних (фармацевтичного) навчальних закладів МОЗ України № 08.01-35/Ко-6668/6816-зв від 01.07.2015 р.
1. Лист МОЗ України ректорам вищих медичних (фармацевтичного) навчальних закладів МОЗ України № 08.01-47/20630 від 01.07.2015 р.
2. Лист МОЗ України ректорам вищих медичних навчальних закладів та закладів післядипломної освіти МОЗ України “Роз’яснення стосовно особливостей проведення оцінювання стану медичної освіти в Україні у порівнянні з міжнародними стандартами” № 01.6/10/1594 від 24.01.2017р.
3. Лист МОН України “Щодо організації атестації здобувачів вищої освіти та організації освітнього процесу” № 1/9-19 від 20.01.2015 р.
4. Лист МОН України “Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів 2015-2016 н.р.” № 1/9-126 від 13.03.2015 р.
5. Методичні рекомендації для підготовки до складання ліцензійних інтегрованих іспитів “Крок 1”, “Крок 2”, “Крок 3” для студентів, лікарів-інтернів та викладачів / [За ред. Б. С. Зіменковського]. – Львів, 2013. – 15 с.
6. Наказ МОЗ України “Положення Про затвердження Положення про систему ліцензійних інтегрованих іспитів фахівців з вищою освітою напрямів “Медицина” і “Фармація”” № 251 від 14.08.98 р. [Електронний ресурс]. –
Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_19980814_251.html
7. Наказ МОЗ України “Про заходи щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої медичної та фармацевтичної освіти” № 148 від 22.03.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20040322_148.html.
8. Наказ МОН України “Про особливості формування навчальних планів на 2015-2016 н.р.” № 47 від 26.01.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0132-15>.
9. *Antepohl W.* Post-graduate medical education in Germany / W. Antepohl // Proceeding of the 1st MedNet Conference, May 1997, Rotterdam, the Netherlands.
10. Association of American medical colleges and the American medical association. Functions and structure of a medical school. Standards for Accreditation of medical education programs leading to the MD Degree. Liason Committee on Medical Education. – Washington, DC & Chicago, 1997.

11. *Bingmann D.* Overview of medical education in Europe / D. Bingmann // Medical education in Europe An antology of Med-Net conference presentations. – Lille, 1998, & Maastricht, 1999
12. *Blake R.* Student Performances on Step 1 and Step 2 of the United States Medical Licensing Examination Following Implementation of a Problembased Learning Curriculum / Robert L. Blake, C. Michael; Shari L. Riley // Academic Medicine. – January 2000. – Volume 75. – Issue 1. – p 66–70
13. QS World University Rankings 2011/2012 [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу : <http://eurosvita.net/?category=1&id=1236>. – Назва з екрану
14. *Tekian A.* A longitudinal study of the characteristics and performances of medical students and graduates from the Arab countries [Електронний ресурс] / Ara Tekian, John Boulet // BMC medical education. – November 5, 2015. – Режим доступу : <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4634602>
15. *William C.* Are United States Medical Licensing Exam Step 1 and 2 Scores Valid Measures for Postgraduate Medical Residency Selection Decisions? / William C. McGaghie, PhD, Elaine R. Cohen, and Diane B. Wayne, MD // Academic Medicine. – January 2011. – Vol. 86. – No. 1. – P. 48–52. <http://depts.washington.edu/doemuw/files/pdf/Step%20scores%20and%20residency.pdf>

Стаття: надійшла до редколегії 25.11.2016

доопрацьована 15.03.2017

прийнята до друку 26.04.2017

**FEATURES OF EXTERNAL MONITORING THE QUALITY OF EDUCATION
OF FOREIGN STUDENTS IN MEDICAL UNIVERSITIES: INTERNATIONAL
PRACTICE AND UKRAINIAN EXPERIENCE****Vasyl Humenyuk***Danylo Halytskyi National Medical University of Lviv,
Pekarska Str., 50, Lviv, Ukraine, UA-79010*

The article analyzes the features of determining the quality of education of students, including foreign, in medical universities of developed countries. It generalizes that for evaluating the quality of training of medical students and medical interns and ranking of universities there are used the results of integrated license examination "Step". The number of tests in the medical licensing exam is from six to one in Ukraine for the specialty "Medicine", and three tests for the "Step". It also reveals the differences in the requirements for foreign citizens, which are obligatory to be tested as national students gradually, starting with Step-1 or are allowed to start from the level of Step-2 or Step-3. Thus, the United Kingdom has a separate system of examinations for foreign professionals of medical profile, which provides only the right to receive primary medical qualification. The same exams for national and foreign applicants for continuing education or becoming qualified are used by Canada, the USA, Poland and Ukraine. The analysis of the revealed data showed that the results of examinations of foreign students could show quality even less than 50%. Students who did not pass a part of the license exam cannot continue their education at the next level of education or get a license.

It was found that realizing the objectives for integration of Ukrainian higher education into the European and world educational space the Ministry of Health of Ukraine uses an integrated licensing examination "Step" for all specialties and educational levels since 1997. It is provided by a Testing Center. The certificate about passing it is made basing on the computerized verification of the test. "Step 1" measures the quality of professional component of basic higher education. Students who have not passed the examination are entitled to retake it twice, and those who did not receive a certificate are expelled from the university. "Step 2" is a part of the state certification of graduating students and measures indicators of the quality of professional component in the complete higher education. "Step 3" is made after training in postgraduate medical education program.

The last stage in the development of diagnostic system of medical education quality – in 2017 in Ukraine is carried out by students at the same time with passing "Step 2" international comparative study using the examining test on clinical disciplines IFOM («International Foundations of Medicine»), developed by the National Board of Medical Examiners of the USA and study with the assistance of international experts features of evaluating the state of medical education in Ukraine compared to international standards. The licensing examination "Step-3. General medical training" will include the subtest about assistance in emergency conditions, which consists of USMLE testing tasks (United States Medical Licensing Examination).

Key words: medical education, international students, an integrated licensing examination, quality of medical education, "Step".